

جلسه دوازدهم
روزیکشنبه ۲۷ فروردین ماه ۱۳۴۰

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روزیکشنبه ۲۷ فروردین ماه ۱۳۴۰

فهرست مطالب :

- ۱) تصویب صورت مجلس
- ۲) تصویب نمایندگی آقای هلا کو رامبد از هشت پر
- ۳) سؤال آقای د کتر داه فر راجع باجرای قانون اصلاحات ارضی و جواب آقای وزیر کشاورزی
- ۴) تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه مجلس دو ساعت پیش از ظهر بزیاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود:
(بشرح ذیل خواهد شد)

غائبین با اجازه - آقایان : سترگ - د کتر اسدی
بهادری - امید سالار - امیری - امیر عشایری - ایلخان
جلیلود - ریگی - شیخ الاسلامی - صدر میر حسینی -
طاهری - د کتر طابعاز ظفر - مشار - قوامی - کدیور
د کتر موسوی اصفهانی - شادلو - مهندس هدایت - د کتر
جهانشاهی - یغمائی کیهان - سبندجی - د کتر اصلان
افشار - هیراد - حکیمی - بهبهانی - رشیدیان - سعید مهدوی
غائبین بی اجازه - آقایان : د کتر حاتم - اعظم زنگنه
د کتر هدایتی

رئیس - نسبت بصورت دعاس نظری نیست ؟
آقای فرامرزی

فرامرزی - عرض کنم متأسفانه بصورت مجلس بطور کلی فوق العاده غلط چاپی دارد و در تصحیح آن وقت نمیشود غلط چاپیش زیاد است در نطق خود ملاحظه میگردم اگر بگویم صدتا شاید هیالعه باشد شاید بیست تاسی تا

بیشتر غلط چاپی دارد بعضی اوقات هم غلط عبارتی دارد مثلاً اینجا نوشته شده بنده گفتم مجلس از آنوقتی که انتخاب شدن باید توقع داشته باشیم که همه از اعمالش راضی باشند من از اعمال مجلس نگفتم چون ممکن است مجلس طوری کار بکند که همه از اعمال مجلس راضی باشند گفتم از انتخابات مجلس ممکن نیست همه راضی باشند برای اینکه داوطلب زیاد دارد و آن داوطلبی که شکست خورده طبعاً خودش دستهایش راه میافتند و یک عده ای را ناراضی میکنند اما اعمال مجلس ممکن است طوری باشد که از اول تا به آخر همه راضی باشند این یک قسمت ، قسمت دوم اینجا نوشته شده اگر مداخله نمیگردند این راه و این ادعا بسته میشود که البته بنده گفتم راه این ادعا بسته میشود و این غلط عبارتی است البته غلط چاپی زیاد دارد بعد نوشته است که مأمورین باید فکر کنند که یک مجلسی وجود دارد و آنها مباشر انتخابات هستند مجلس کجایش مباشر انتخابات است بنده گفتم مجلس ناظر بر اجرای انتخابات است و دیگر اینجا نوشته است من گفته ام آیا غیر از این است که د کتر بقائی را برای اینکه در انتخابات مبارزه کرده است توقیف کرده اند من چنین چیزی نگفته ام چرا؟ برای اینکه من واقعاً نمیدانم که چرا د کتر بقائی را حبس کرده اند من گفتم میخواهم بدانم د کتر بقائی را چرا توقیف کرده اند در خارج معروف است که برای این د کتر بقائی را توقیف کرده اند که در انتخابات مبارزه کرده و حالا هم از مقام ریاست استدعا میکنم اگر ممکن است بدولت تذکر بدهند که واقعاً بیاید جواب بدهد د کتر بقائی را چرا توقیف کرده اند د کتر بقائی چند دوره

عن مذاکرات مشروح دوازدهمین جلسه از دوره بیستم قانونگذاری - اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

انتخابات هشت پرو نمایندگی آقای رام بد را بشرح ذیل قرائت نمودند)

پرونده انتخاباتی دوره بیستم قانونگذاری مجلس شورای ملی از شهرستان هشت پر (طوالش) حاکی است که طبق ماده ۱۴ قانون انتخابات در تاریخ اول اسفندماه ۱۳۳۹ ازسی و شش نفر طبقات ششگانه و معتمدین محلی از طرف فرماندار دعوت بعمل آمد پس از انتخاب اعضاء اصلی و علی البدل و انتخاب هیئت رئیسه و تعیین انجمنهای فرعی و انجام تشریفات قانونی روز ۱۳۳۹/۱۲/۸ جهت توزیع تعرفه و اخذ رأی تعیین گردید پس از اخذ رأی و قرائت آراء از ۸۵۷۶ رأی مأخوذه آقای هلا کورامبد با کثرت ۸۳۷۲ رأی به نمایندگی دوره بیستم قانونگذاری از شهرستان هشت پر انتخاب گردید. انجمن مدت یک هفته از تاریخ ۳۹/۱۲/۹ برای وصول شکایات و اعتراضات تعیین نمود چون در مدت مقرر شکایاتی بانجمن نرسید لذا در تاریخ ۳۹/۱۲/۱۷ اعتبار نامه بنام ایشان صادر کرد و سپس آراء مأخوذه را معدوم نمود و انحلال خود را اعلام داشت.

شعبه ششم در جلسه ۴۰/۱۲/۲۴ پرونده انتخاباتی دوره بیستم قانونگذاری شهرستان هشت پر (طوالش) را مورد رسیدگی قرار داد در مدت مقرر چند فقره شکایت به مجلس شورای ملی رسیده بود که مورد مطالعه قرار گرفت و از لحاظ قانونی وارد ندانست لذا صحت جریان انتخابات بیستین دوره قانونگذاری شهرستان هشت پر و نمایندگی آقای هلا کورامبد را تأیید نمود اینک گزارش آنرا تقدیم میدارد. (مبارک است)

رئیس - نمایندگی آقای رامبد از شهرستان طوالش تصویب شد.

۳ - سوال آقای دکتر دادفر راجع باجرای قانون اصلاحات ارضی و جواب آقای وزیر کشاورزی رئیس - آقای دکتر دادفر:

دکتر دادفر - سوال اینجانب از دولت بطوریکه متن آن حاکی است چه جزء دارد اول اینکه دولت در اجرای قانون اصلاحات ارضی چه اقداماتی بعمل آورده و چرا اجرای این قانون تا این تاریخ عملاً به تعویق افتاده است تا نایاً اصولاً دولت قانون اصلاحات ارضی و اجرای آن را لازم میدانند یا خیر؟ سوم دولت قانون مزبور را کافی و وافی

و کفیل بوده حالا آنرا توقیف کرده اند. اگر صدای من در نیاید فردا من راهم توقیف می کنند صدای کسی در نیاید فردا آن یکی را توقیف میکنند صدا در نیاید باید دولت بداند که خودش و خود مختار نیست مجلسی هست ناظر اجرای قانون است من این را گفتم.

رئیس - یکی دومتبه بنده گفتم که متأسفانه ما چاپخانه نداریم این اغلاط بواسطه نداشتن چاپخانه است (صحیح است) ولی باید البته اداره تندنویسی دقت بیشتری بکند که در همان چاپ اول هم اغلاط زیاد نباشد چه برسد باینکه اینطور بی ترتیب باشد البته آقایان متوجهند چاپ اول مناط اعتبار نیست برای همین است که اگر در بیانات آقایان یک اشتباهاتی رخ داده باشد در چاپ دوم اصلاح میشود حالشما هم میتوانید آن اغلاط و اشتباهات را تصحیح بکنید بدهید به اداره تندنویسی. اما راجع به آقای دکتر بقائی حرف شما منطقی است ولی میدانید در نطق قبل از دستور دولت الزامی ندارد که باید جواب بدهد (فراموشی - سوال باید کتبی باشد) بلی سؤال را میدهید به من به دولت اخطار میکنم میاید جواب میدهد.

فراموشی - الان سؤال میکنم رئیس - در صورت مجلس دیگر نظری نیست؟ آقای ازدری

ازدری - عرض کنم راجع به صورت جلسه ما قبل عرض کردم چون کمیسیون یازرگانی انتخابات هیئت رئیسه اش را انجام داده است و اینجا هم قرائت شد ولی در صورت جلسه قبل قید نشده بود در جلسه قبل عرض کردم باز در این صورت مجلس قید نشده است.

رئیس - اصلاح خواهد شد دیگر نظری نیست؟ آقای صاحب قلم

صاحب قلم - عرضهای از طرف اعالی رضائیه راجع به تقاضای وام که از بانک رهنی کرده اند رسیده است که تقدیم مقام ریاست میکنم.

رئیس - در صورت مجلس نظر دیسگری نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس جلسه قبل تصویب شد.

۴ - تصویب نمایندگی آقای هلا کورام بد از هشت پر

رئیس - آقای مهندس جفرودی (آقای مهندس جفرودی مخبر شعبه ششم گزارش

برای اصلاحات ارضی و واگذاری زمین به زارع میدانند یا نه؛ و اگر نمیدانند درصدد تکمیل و اصلاح قانون مزبور میباشند یا خیر؛ بدیهی است بعد از جواب آقای وزیر کشاورزی توضیحات دیگری اگر لازم باشد بعرض نمایند کان محترم خواهد رسید.

رئیس - آقای وزیر کشاورزی.

وزیر کشاورزی (آقای مهندس مهدوی) -

بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان محترم مستحضراست قانون اصلاحات ارضی از قوانینی است که تماس و اصطکاک زیاد با طبقات وسیعی از ساکنین کشور دارد و در اجرای آن طبقات مختلف کشوری درمداخل هستند و اگر اینکار بدون مطالعه و رعایت کامل اطراف و جوانب امر انجام شود ممکن است بر خلاف آنچه که مورد نظر دولت و مجلس بوده است وضعی ایجاد شود که موجبات نکت تولید و بی نظمی در روابط مالک و زارع بشود در حالی که هدف اصلی اصلاح وضع زراعت و رفاه و آسایش طبقه کشاورز است.

از طرف دیگر اجرای قانون مستلزم تهیه و تصویب

تعداد زیادی آئین نامه و تصویبنامه بوده است که پس از ابلاغ قانون و بترتیب مواد مورد اجراء و اهمیت آنها اقدام تهیه گردیده و چون تدوین هر یک از آئین نامه ها منوط به جلب نظر و موافقت سازمانهای مختلف و رعایت قوانین موضوعه مملکتی بوده است از اینجهت مدتی وقت صرف تهیه آئین نامه های مزبور گردیده است و اینک تا این تاریخ آئین نامه های زیر تدوین و بترتیبی که قانون معین کرده است بتصویب هیئت دولت یا هیئت عالی اصلاحات ارضی رسیده و دستور اجرای آن با ادارات و مؤسسات دولتی ذیربط و هم چنین دفاتر اسناد رسمی صادر گردیده است.

آئین نامه اجرائی ماده ۴ قانون اصلاحات ارضی در

باره معاملات اراضی کشاورزی.

۲ - آئین نامه اجرائی ماده ۹ قانون اصلاحات ارضی

در مورد سازمان و وظائف و حدود اختیارات و مسئولیت کمیسیون اصلاحات ارضی استان که در استانها تطبیق ماده ۹ قانون عملیات تقسیم اراضی صورت میگیرد بموقع اجراء گذارده خواهد شد.

۳ - در اجرای ماده ۳۴ قانون موضوع تشکیل هیئت

های حل اختلاف کشاورزی که از اهم مسائل اجتماعی مناطق روستائی کشور میباشد بایستی هیئت های مزبور از نمایندگان وزارتخانه های کشاورزی و کشاورز داد گستری تشکیل گردد از نظر تأمین هم آهنگی بین مأمورین مربوطه کمیسیونهای متعدد با حضور نمایندگان وزارتخانه های فوق الذکر در مرکز تشکیل و بالاخره دستور نهائی برای تشکیل هیئت های مزبور در تاریخ ۲۶/۱۰/۳۹۱۱ با ادارات ذیربط در استانها و شهرستانها ابلاغ گردیده است که نسبت بتشکیل هیئت های مزبور و رسیدگی باختلافات حاصله بین مالک و زارع در امور کشاورزی اقدام نمایند.

۴ - در مورد ماده ۳۳ قانون موضوع روابط مالک

و زارع و حقوق کمک کشاورزان با حضور نمایندگان وزارتخانه ها و مراجع صلاحیتدار دیگر بطوریکه قانون پیش بینی نموده طرح لازم تنظیم و برای تصویب هیئت دولت تقدیم شده که جهت اظهار نظر وزارتخانه ها ارسال گردیده و پس از وصول نظرات آنها و با در نظر گرفتن وضع اجتماعی و اقتصادی مناطق روستائی کشور طرح جامعی تهیه و به موقع اجراء گذارده خواهد شد.

در اجرای ماده ۸ قانون اصلاحات ارضی نیز مقدمات تشکیل

جلسات هیئت عالی اصلاحات ارضی فراهم و جلسات هیئت از تاریخ ۱۸/۷/۳۹ با حضور آقایان وزراء عضو هیئت و سایر اعضاء تحت ریاست جناب آقای نخست وزیر مرتباً تشکیل و نسبت بانجام وظائف مقرر در قانون شروع با اقدام نموده است و استانهای کردستان و آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی و کرمانشاهان برای عملیات تقسیم در نظر گرفته شده اند البته بتدریج که وسایل کار فراهم میگردد در آینده نزدیک اجرائی این قسمت از قانون در سایر استانها نیز آغاز خواهد شد.

مسئله ای که استحضار مجلس شورای ملی از درجه

اهمیت آن ضرورت دارد موضوع تهیه و تدارک وسائل کار برای اجرای این قانون میباشد درعین حال که متوجه ضرورت تهیه مأمور و وسائل برای اجرای این قانون هستیم معیناً تلاش و کوشش اینجانب و مجربان کار بر این است که حتی الامکان از وسایل و مأمورین و اعتبارات موجود استفاده شده و تا آنجا که میسر است ایجاد خرج و تحمیل جدیدی نشود و تریدیدی نیست این اصل جلو گیری

از پرداخت هزینه جریدن موجب شد، که اجرای قانون در کشور بصریح صورت گیرد.

در مورد آن قسمت اسرار سوال بپایند منضمیم که بموجب نظر دولت در مورد لزوم و ثغایب قانون میسازد باید بگویم که اصولاً دولت شمال علاوه و اعتقاد را بلزوم و ضرورت عملیات اصلاحات ارضی و بهبود وضع کشاورزان مملکت دارد و چنانچه در حین عمل با مشکلاتی مواجه بشویم در ضمن اجرا برای اصلاح قانون پیشنهاد لازم تقدیم دستگاه مقننه خواهد شد.

در حائمه لازم میبایست باستحضار آقایان برسانم که در اجرای این قانون دو اصل اساسی رعایت میشوند یکی اینکه قانون در کلیه مراحل بدون ایجاد هیچگونه تشنج و یا نظم و ترتیب کامل بموقع اجراء گذارد، شود دیگر اینکه در تولید کشاورزی مملکت ایجاد تشنج و فکهای نشود هر دو اصل فوق در تنظیم آئین نامه ها و تصمیمات هیئت عالی اصلاحات ارضی منظور و ملحوظ بوده و امید می رود با رشد اجتماعی و عملی و تشریک مساعی طبقه مالک و کشاورزان این قانون بنحو خوبی بموقع اجراء گذارده شود.

رئیس - آقای دکتر دادفر

دکتر دادفر - از توضیحاتی که جناب آقای وزیر کشاورزی بیان فرمودند خوشحالتانم این نتیجه عاید شد که دستور اجرای این قانون و تهیه مقدمات اجرای قانون اصلاحات ارضی در کردستان و آذربایجان چهار استان شرقی و آذربایجان غربی و کرمانشاه مهم کشور داده شده و موجبات امر فراهم گردیده است اگر نظر نمایندگان محترم که در دوره نوزدهم در مجلس تشریف داشتند باشد همه دولت ها از مجلس این گله را داشتند که مجلس در تصویب لوایح دولت سرعت لازم بخرج نمیدهد قانونی با اهمیت قانون اصلاحات ارضی که لزوم آن تصور میکنم مورد تأیید همه مردم ایران و آقایان نمایندگان محترم باشد در تاریخ ۱۳ آذر ۳۸ به مجلس تقدیم شده و در تاریخ ۲۴ اسفند ۳۸ یعنی در حدود ۳ ماه در مجلس مانده و بتصویب رسیده از اسفند ۳۸ تا امروز که فروردین ۴۰ هستیم در حدود چهارده ماه میگذرد و این مدت فقط صرف تدوین دوسه تا آئین نامه شده ملاحظه بفرمائید دولتی که در موقع تقدیم این لایحه وزیر مسئول وقت میگفت که آئین نامه هایش هم مطالعه

شده و حاضر است چهارده ماه فقط برای دوسه تا آئین نامه که قانونش و مدلس معین شده وقت صرف شده اند این امر تهنیت سانه بجه آن شوق و ذوق و آن علاقه ای که برای اجرای این قانون خفا باید از طرف دولت بکار برده شود نیست، بنده در این جا فقط بجه این مطلب مهم میخواهم اشاره کنم اگر واقعه نوشتن اجرای این قانون را از زمان تدوین و تصحیح نیست و اصولاً این قانون نباید اجرا بشود سیستمی که ما داریم خوب بود باید شهادت و شجاعت دفع از این سیستم را داشت و آنچه گفت خوب است باین ترتیب و این قانون دست بر نیاید و بعد اصلاحات ارضی بپردازیم و این قانون هم قانون خوبی نیست اگر ما معتقدیم این نظر باشیم و الا بایست و لغل باضطرانج با شیر سرمایه این که کار درست نمیشود امروز چشم تمام شده عمایون زارع ایرانی باین قانون است در ترو بختی که در این قانون بند برده شده در کارهایی که شده انحراف حیرت انگیز فقط میبایست قانونی تصویب رسید و اجرا خواهد شد و اگر این در اجرا انقدر طول بکشد مثل اجرای قانون تقسیم خالصات می نقشه بردار برون، کمیسیون تشکیل بخورد آئین نامه بنویسند چندین سال طول بکشد در نتیجه این قانون نه تنها مفید نخواهد بود بلکه آثار اجتماعی تصویب این قانون مضراتش بمراتب شدیدتر از فوایدش است این قانون در کلیه زارعین کشور ما، پانزده میلیون زارع مملکت مایک روح امیدی بوجود آورده است اگر این روح امید کشته شود و با طول و تفصیل از بین برود در نتیجه آنها مایوس از زندگی و مایوس از دولت و مایوس از مجلس و همه چیز خواهند بود بنده تعجب میکنم که از این قانون فقط ماده ۳۴ آن راجع به هیئت حل اختلاف مالک و زارع اجرا شده این هیئت که در اغلب شهرستانها همانطور که فرمودند تشکیل شده برای رسیدگی تشکیل شده اما رسیدگی غیر از آن است که باید برسد یعنی به عملیاتی، به احکامی به آرائی به اقداماتی دست میزنند که کاش این هیئت و این ماده نبود، اگر چنانچه موجبات اجرای قانون فراهم بود تمام قانون اجرا میشد و اگر نبوده چرا در این وسط فقط ماده ۳۴ اجرا شده است خلاصه عرض بنده این است جناب آقای وزیر کشاورزی که این قانون باعث شده است مالکین که تا بحال در ملکشان علاقه داشتند، سرمایه میگذاشتند، آبادی میکردند،

عمران میگردند، بنده میدانم اینها از توهم این که ممکن است ملک مال من نباشد دیگر عمران و آبادی نمیکنند زارع هم بتوهم اینکه معلوم نیست تکلیف چیست کار نمیکنند و سب تک و نقصان تولید کشاورزی مادر دو سال اخیر یکی همین مسئله اصلاحات ارضی و بلا تکلیف بودن مالک و زارع است بنده مالک را میشناسم که ده بار چه آبادی دارد که شاید قیمت هر یک منجاور نوزده میلیون تومان باشد این آدم با صد هزار تومان بهنگار است و نمیتواند یکشاخی تهیه کند و با ملک خود را بفروشد و فروش را بعد و عمر روز هم این قرض با ربح بیست و چهار درصد و سی درصد اضافه میشود پس باید تکلیف مردم را بدلسر بردن مملکت اگر در حال بلا تکلیفی باشد دست نیست در استانهای دیگری اگر مقتضی نیست و وسیله اش فراهم نیست لاف بفرمائید بعد از پنج سال شروع خواهد شد نه مالکین آن قسمت لاف لایت بر نامه پنجساله برای خودشان تهیه میکنند و عمران و آبادی پنج ساله میکنند ولی با وضع فعلی تکلیف هیچ کس معلوم نیست بعلاوه در موقع تصویب این قانون گفته میشود که این قانون خدا نتر شامل پنجاه نفر خواهد بود خوب آن پنجاه نفر را که همه می شناسیم دیگر هیئت درست کردن کمسیون درست کردن نمیخواهد اداره ثبت همه را می شناسد تمام مراجع در استانها آنها را می شناسند که چه کسانی مشمول این قانون هستند در هر استانی پنج نفر ده نفر بیست نفر مشمول این قانون هستند در همه مملکت شاید ۱۰۰ نفر هستند اگر این قانون اجرا کردنی است و این املاک تقسیم کردنی است تقسیم بکنید دیگر این تشریفات و این طول و تفصیل بنظر بنده ضروری نیست و اینقدر کش دادن لازم نیست بهر حال توجه داشته باشید که عایدات هر فرد ایرانی بطور متوسط در سال ۱۰۰ دلار است که میشود ۷۵۰ تومان توجه داشته باشید که این ۱۰۰ دلار معدل عایدات است اگر عایدات پنج میلیون ایرانی را که در شهرها ساکن هستند که کارمند

دولت و تاجر هستند اصناف هستند یا مشاغل آزاد دارند منها کنیم آن ۱۵ میلیون اکثریت ایرانی که در این بیخونه ها زندگی میکنند بطور متوسط ۸۰ دلار یعنی در حدود شصت تومان در سال عایدی دارند ۶۰۰ تومان در سال یعنی ۵۰ تومان در ماه یک تومان و نیم در روز پانزده میلیون مردم تنها در روز هر یک، پانزده میلیارد عایدی دارند آقای وزیر کشاورزی شما چطور میخواهید این اشخاص را اینها آسوخانه عارفمند سازید؟ چطور میخواهید در اینجا روح وطن پرستی بدمید؟ چطور می خواهید اینها بیایند زمین آباد کنند و پای زمین بزمین خود باشند؟ صلحت این کشور ایجاب می کند که این لایحه سریع تر تصویب شود تا به نفع رعیت اجرا شود اگر اجرا نشود خطرناک است ما نباید اجرای این قانون را می شناسیم و تألیس و لعل عقب بپوشانیم عمه نمایندگان مجرم و دولت باید باین معنی توجه داشته باشند جبر تاریخ ما را مجبور میکند لایحه اصلاحات ارضی را اجرا کنیم بنده استدعا دارم در این مورد شخص جنابعالی و دولت و جناب آقای نخست وزیر اقدامات عاجلی بکنند و بر رعیت ایرانی نشان بدهند که واقعاً این قانون اجرا میشود و اجرا خواهد شد.

رئیس - آقای وزیر کشاورزی

وزیر کشاورزی - بطوریکه آقایان از عرایض بنده استنباط فرمودند دولت فصم با اجرای قانون و دولت حاضر مطلقاً کوتاهی در فراهم نمودن موجبات اجرای قانون نکرده است و بنده امیدوارم در مدت کوتاهی اقدامات لازم بشود که موجب رضایت آقایان کمتر داد فرو نمایند کان محترم فراهم شود (انشاء الله)

۴ - تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده روز سه شنبه خواهد بود

(مجلس یکساعت و نیم پیش از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت